

REGISTERBLAD

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I JÖNKÖPINGS LÄN

NRO06031 SOLGENÅN - VATTENDRAG OCH SJÖAR MELLAN BODASJÖN OCH SOLGEN. (BODASJÖN-INGARPASJÖN-GRÖNNEN-SOLGENÅN-KVITTEN-HAVRAVIKSSJÖN-ASSJÖN-SOLGEN)

Kommun: Eksjö (86) & Vetlanda (85)

Kartor: 6F NV SMHI-S 638011-145865

Areal: 2 637 ha sjöyta samt 10 km vattendrag

Naturgeografisk region: 13 Sydsvenska höglandets centrala och östra delar.

Kust/havsregion: -

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 74 Emån

Agrara kulturlandskapsregioner: -

Landskapsformer: 2 Sprickdalslandskap & 4 Vågig bergkullterräng med relativ höjd 50-100 m.

Riksvärde

Sjö	Fauna
Vattendrag	Fauna
Lövskog	Fauna

Värdeomdöme: I området förekommer utter. De stora ornitologiska värdena, den rika fisk- och bottenfaunan med flera hotklassificerade arter förstärker intrycket av Bodasjön-Solgen-området som ett område av riksintresse för naturvård. Skogen ger värdefulla häckplatser för ett flertal fåglar, däribland vitryggig hackspett.

Huvudkriterier: C, D

Förutsättningar för bevarande: Uttern är för sin existens beroende av fiskrika sjöar och vattendrag fria från miljögifter. Diffusa fosforläckage från omgivande jordbruksmark samt utsläppen från Eksjö, Björköby och Höreda avloppsreningsverk har gjort vattensystemet näringsrikt. Fiskproduktionen har därmed legat på en hög nivå. Närsaltstillskottet kan medföra en ökad igenväxning och under ogynnsamma förhållanden skapa syrebrist vid botten på sjöarna. Därför bör man vara mycket restriktiv med ytterligare avloppsutsläpp. Nya utsläpp av miljögifter bör ej tillåtas i vattensystemet.

Solgens vattenstånd regleras idag. Under 15/4-15/5 höjs i regel sjön med 120 cm vilket försenar eller helt spolierar storlommens häckning. En försenad häckning ökar kontakten med båtlivet. Kombinationen högt vattenstånd och svallvågor från motorbåtstrafik är ett allvarligt hot mot storlommens häckning i Solgen. Hastighetsbegränsningar och befaringsförbud på 100 meters avstånd från holmar bör därför upprättas under denna tid. Även i Bodajön bör begränsningar för båttrafiken övervägas, fr.a. under våren då sjön utnyttjas som rastlokal för tusentals änder.

Skogarna på Solgens öar är lämpliga och möjliga häckningslokaler för vitryggig hackspett. Skogen på öarna, fr.a. lövträden, bör därför sparas från avverkning.

Säkerställande: Ett större område utmed Solgens nordöstra strand har enligt 19 § NVL, Skydd för landskapsbilden. Ett antal öar i Solgen är Natura 2000-område.

Områdets huvuddrag: Området som ligger någon mil sydost om Eksjö utgörs av Solgen och Bodasjön samt huvudvattendragen och sjöarna däremellan. Fem av sjöarna har en sjöareal överstigande 20 ha. Solgen med sina drygt 22 km² är den avgjort största av dem, och hyser ett 80-tal öar och holmar.

Vattendragen har mestadels ett lugnt lopp genom uppodlade dalgångar. Fallhöjden uppgår för hela sträckan endast till ett par meter.

Berggrunden runt Solgen består huvudsakligen av Smålands- och Värmlandsgraniter. Vid Bodasjön och Ingarpasjön påträffas däremot gotiska sedimentbergarter. Morän är den dominerande jordarten i området men utefter vattendragen samt vid Solgens sydvästra strand förekommer även en del samt och grus. Torvmark påträffas fr.a. väster och söder om Ingarpasjön.

Ur naturvårdssynpunkt är det fr.a. utterförekomsten som gör området intressant. Den rika tillgången på fisk är mycket betydelsefull för uttern. Solgens fiskfauna är dessutom mycket artrik med bl.a. tre planktonätande fiskarter. Öring och vimma bör här särskilt nämnas. Den mycket grunda Bodasjön samt kärrområdet Räveln norr om sjön, har stor betydelse för fågellivet. Varje vår rastar tusentals änder vid Bodasjön som har en ovanligt tidig islossning. Även häckfaunan är av värde, bl.a. hyser sjön en större skrattmåskoloni. I Räveln häckar småfläckig sumphöna och vattenrall. Även Solgen har stor betydelse som rastlokal för fåglar. Ibland samlas 100-tals rastande storskrakar samt storlomflockar på ett 25-tal individer i sjön för att fiska. Bland häckande arter kan nämnas brun kärrhök, fiskgjuse, storlom och lärkfalk.

Vid Solgens utlopp finns länsdelens största sammanhängande bladvassområde. Här häckar bl.a. småfläckig sumphöna, vattenrall, brunand, vigg, rörsångare och sävsångare. På Prästön i Solgen häckade innan skogsavverkningen vitryggig hackspett. På ön Grönknäppla, söder om Prästön, finns dock fortfarande lämpliga häcklokaler kvar för arten.

I Solgen växer den regionalt sällsynta hornsärv, grovnate och jättestarr. Vid strandkanten kan man även hitta granbräken.

Bottenfaunan i Solgen är artrik och hyser flera hotklassificerade arter som snäckorna *Valvata macrostoma* och *Gyraulus crista*. För övrigt kan nämnas tre regionalt sällsynta nattsländor.

Anmärkningar:

Solgen och Bodasjön har i länsstyrelsens vattenvårdsprogram (1990) bedömts ha naturvärdesklass I - särskilt höga naturvärden. Ingarpasjön, Havravikssjön och Assjön har bedömts ha naturvärdesklass II - högt naturvärde.

Referenser:

Ekologgruppen i Landskrona, 1994: Bottenfaunaundersökningar i Emån 1993. Emåns vattenförbund.

Ekologgruppen i Landskrona, 1997: Bottenfaunaundersökningar i Emån 1996. Emåns vattenförbund.

Haglund H, 1987: Fiskarkiv: Länsstyrelsen i Jönköpings län, naturvårdsenheten.

Harringer J & Nordmalm P, 1975: Naturinventering, Eksjö kommun.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1990: Vattenvårdsprogram Eksjö kommun. Miljö i Jönköpings län 1990:8.

Sveriges Geologiska Undersökning, 1944: Jordartskarta över södra och mellersta Sverige

Sveriges Geologiska Undersökning, 1957: Karta över Sveriges berggrund.